

ZVLÁŠTNÍ ZNAMENÍ VETERÁN

25 let novodobých
zahraničních mírových misí
českých vojáků

France 1918

Obsah

Úctyhodná symbolika vlčích máků	2
Bez legionářů by nebylo demokratické republiky...	4
V boji proti hákovému kříži	6
Kdo je novodobý válečný veterán?	8
Století českých veteránů	10
Veteránské organizace v ČR	12
Péče o válečné veterány	14
Pod modrou vlajkou OSN	16
Operace Pouštní bouře	18
Mise UNPROFOR 1992–1995	20
Hořký konec mise UNCRO	22
Ochrana balkánského míru	24
Makedonie – neprávem zapomínaná mise	26
Kosovo	28
Opět v Perském zálivu	30
Začátky v Afghánistánu	32
601. skupina speciálních sil v Afghánistánu	34
Služba napříč Afghánistánem	36
Černé úterý v Bagrámu	38
Pod saharským sluncem	40
Pro koho pokvetou vlčí máky?	42

Úctyhodná symbolika vlčích máků

Podpisem příměří mezi Spojenci a Německem 11. listopadu 1918 ve vlakovém voze v Le Francport u severofrancouzského města Compiègne byly na západní frontě ukončeny boje 1. světové války. Toto datum se později stalo důvodem ke vzniku svátku válečných veteránů, k němuž se vedle řady zemí v současnosti hlásí i Česká republika.

Symbollem tohoto svátku je květ vlčího máku. Tato symbolika má svůj původ v básni o padlých vojácích, kterou v roce 1915 napsal kanadský vojenský chirurg John McCrae, jenž sloužil na západní frontě nedaleko belgického města Ypry. Konce války se však nedožil ani on, protože 28. ledna 1918 zemřel na zápal plic. V roce 1921 potom zvolil bývalý velitel britských expedičních sil v Evropě polní maršál sir Douglas Haig jako předseda Nadace veteránů vlčí mák za symbol pro sbírku na pomoc válečným veteránům a invalidům.

Na polích ve Flandrech

John McCrae

Na polích ve Flandrech divoké máky rostou,
tam mezi kříži, řada za řadou.
Zde ležíme. Nahoře mezi červánky
je možná slyšet zpívat skřivánky,
zde dole kanóny jen svoji píseň řvou.
My už však nevstanem a je to možná zdání,
že včera ještě žili jsme a byli milováni.
Teď jenom tíše ležíme
na polích flanderských.
Náš boj však zase jiní převezmou.
Do vašich rukou dáme my teď svou
hořící pochodeň a vy ji neste dál.
Kdyby vám uhasla, vzpomeňte na náš žal,
že jsme tu padli zbytečně. Jen máky porostou
na polích flanderských.

Překlad Věra Černá

John McCrae
(1872–1918)

*Hrob podplukovníka Johna McCrae
ve francouzském Wimereux*

*Připomínka padlých v 1. světové válce v Londýně
v roce 2014*

Bez legionářů by nebylo demokratické

Základem tradic novodobých českých veteránů jsou především příslušníci československých zahraničních legií v Rusku, ve Francii a Itálii z let 1914–1918, jejichž statečný boj s tzv. ústředními mocnostmi (především císařským Německem a Rakouskem-Uherskem) a také Leninovými bolševiky si získal veliký ohlas a sympatie v demokratických státech západní Evropy a v USA. Legionáři významně ovlivnili závěr 1. světové války, když zabránili obsazením Povolží a transsibiřské magistrály bolševikům propustit zpět k možnému nasazení na západní frontu statisíce německých, rakouských a maďarských zajatců. Legionáři se sice stali po návratu do vlasti uznávaným morálním pilířem Masarykovy demokratické republiky a obdivovaným vzorem pro tehdejší mládež, ale v dalších obdobích nacistické okupace a komunistické totality se mnoho z nich stalo terčem totalitních represí či obětí boje s nimi, někteří museli opět svou vlast natrvalo opustit. Bohužel i u mnoha dnešních vyznavačů postmodernistického nihilismu novodobí veteráni sklízí nevraživost, v lepším případě posměch a urážky.

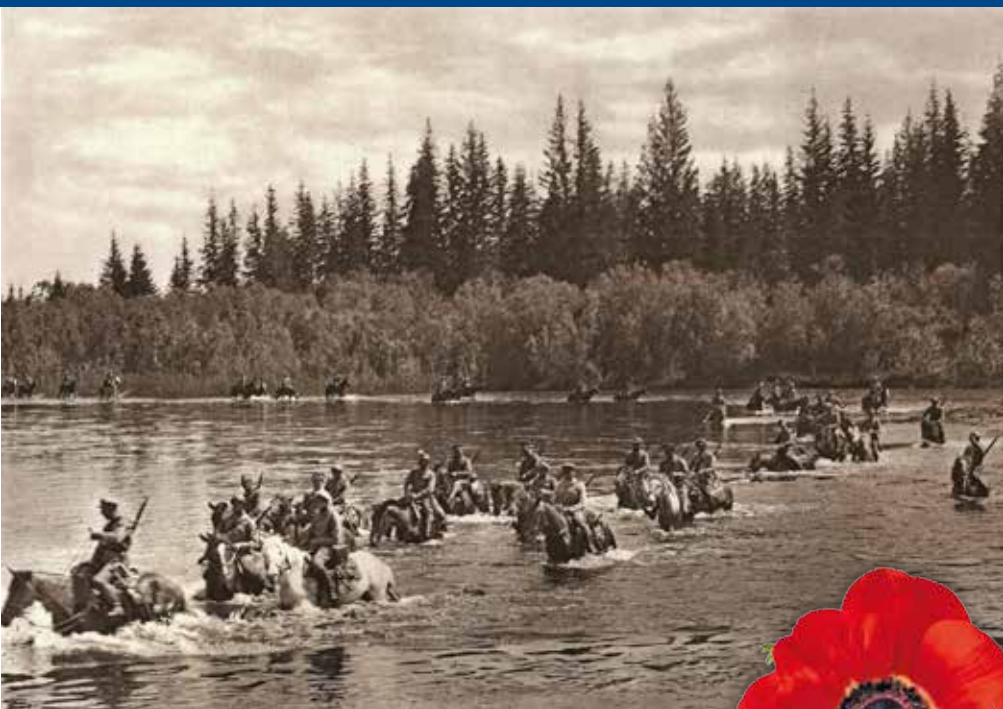

Improvizovaný obrněný vlak 4. čs. střeleckého pluku „Prokopa Holého“ při nástupu do bojů s bolševiky. Řadami čs. legií v Rusku prošlo přes 60 000 mužů, padlo a na zranění a nemoci zemřelo 4 112 z nich

První praporečník České družiny v roce 1914 Jaroslav Hejduk a básník a pozdější generál Rudolf Medek, který položil základy dnešnímu Vojenskému historickému ústavu...

Jízdní průzkum legionářů na řece Jenisej v roce 1918 při pátrání po partyzánských oddílech bolševiků

Příslušníci čs. brigády legionářů při cestě na frontu u obce Semide v Champagni. Francouzských legionářů bylo 9 367, z nich padlo či zemřelo na zranění 560 mužů

Čs. legionáři na průzkumu v italských horách. Zde sloužilo 19 225 mužů. Jejich ztráty představuje 725 padlých a zemřelých, včetně 46 mužů, kteří byli zajati a popraveni rakousko-uherskou vojenskou justicí...

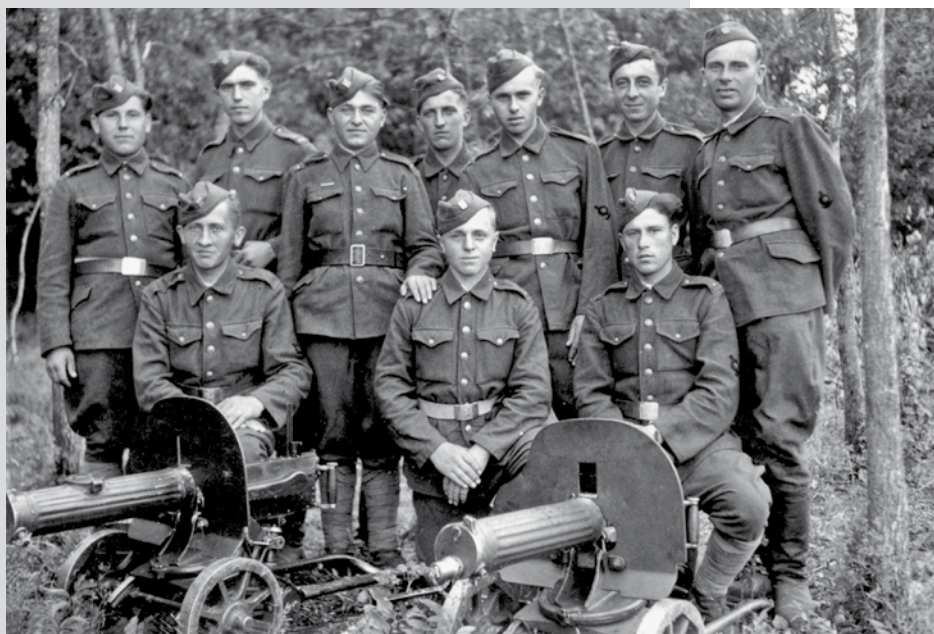

V boji proti hákovému kříži

Mnichovská zrada evropských velmocí pomohla v září 1938 rozvrátit demokratické Československo a umožnila hitlerovskému Německu o pět měsíců později zlikvidovat nejen naši státnost, ale přímo ohrožit do budoucna samotnou existenci českého národa. Ovlivnění vzorem legií odcházeli po březnu 1939 z okupované vlasti mladí muži (a s nimi i mnozí o řadu let starší bývalí legionáři), aby se postavili v cizině se zbraní v ruce nacistické zřůdnosti a vrátili své porobené zemi čest a svobodu.

Místa jako Tarnopol, Gien, Londýn, Tobruk, Sokolovo, Kyjev, Ceresole Reale, Dukla, Dunkerque či Liptovský Mikuláš připomínají jen několik míst z dlouhé řady bojišť, kde naši vojáci důstojně navázali na legionářskou historii. Bohužel ani po této strašné válce se hrdinové již II. národního odboje v relativně krátké době – živí, ani mrtví – nedočkali respektu a uznání. Místa jako Mírov, Jáchymov, Příbram, Pankrác, Bory či Ruzyně jsou dostatečně výmluvnými důkazy o ostudné neúctě vlád třídní nenávisti vůči skutečným národním hrdinům.

Do československé zahraniční armády vstupovali četní v zahraničí trvale žijící krajané jako například volynští Češi

*Britský předseda vlády
Winston Churchill
s čs. exilovým prezidentem
dr. Edvardem Benešem
v dubnu 1941 v anglickém
Leamingtonu při návštěvě
čs. brigády*

*Předání bojové standardy
1. čs. samostatnému polnímu
praporu v SSSR v lednu 1943
v ruském Buzuluku*

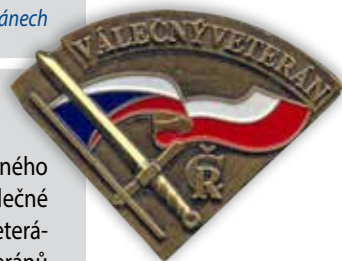
*Čs. samostatná obrněná
brigáda ve Velké Británii
po vítězném návratu
do osvobozené vlasti
při slavnostní přehlídce
v Praze 30. května 1945*

Kdo je novodobý válečný veterán?

Maje na zřeteli morální ocenění mužů a žen, kteří s nasazením vlastních životů bojovali za vlast, bránili hodnoty svobody a demokracie, a veden přáním připomenout ideály vlastenectví, cti a statečnosti všem občanům, Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky...

*Preambule zákona č. 170/2002 Sb.,
o válečných veteránech*

Tento zákon upravil podmínky pro vydání osvědčení válečného veterána a úkoly Ministerstva obrany v oblasti péče o válečné veterány. Upravuje rovněž zabezpečení oslav Dne válečných veteránů, jiných slavnostních a pietních akcí za účasti válečných veteránů a jmenování válečných veteránů do vyšších vojenských hodností. Podle tohoto zákona je vedle účastníků národního boje za osvobození v letech 1939–1945 podle zákona č. 255/1946 Sb. válečným veteránem státní občan České republiky, který po 8. květnu 1945 jako voják v činné službě, příslušník armády, která v rozhodné době byla považována za armádu spojeneckou, nebo příslušník armády státu, jehož je Česká republika právním nástupcem, anebo jako příslušník bezpečnostního sboru konal službu v zahraniční misi nepřetržitě alespoň po dobu 90 kalendářních dnů v místě ozbrojeného konfliktu nebo v místě s výrazně zhoršenou bezpečnostní situací. Jedná se o vojenské mise, které se uskutečnily na základě rozhodnutí mezinárodní organizace (např. OSN, NATO, EU, OBSE...), jíž je Česká republika členem.

*Snímek z Balkánu,
pořízený před několika lety,
se během neúspěšného
času stává zdrojem
veteránských vzpomínek...*

*Veterány jsou dnes i mnozí čtyřnozí
spolupracovníci našich vojáků.
Na snímku rotný Rostislav Bartončík
se svým psem Athosem, který byl vážně
zraněn při službě v Afghánistánu*

Čeští vojáci v Kosovu před několika málo lety. Dnes už mnozí z nich mají statut válečného veterána

Generál Petr Pavel ještě jako náčelník Generálního štábu AČR při rozhovoru s jedním z veteránů mise UNPROFOR, ve které sám také sloužil

Symbolické spojení těch nejstarších a nejmladších českých válečných veteránů – vpravo gen. v. v. Jaroslav Klemeš (výsadková operace PLATINUM-PEWTER z roku 1945) a nadporučík Miloš Prášil (veterán těžce zraněný v Afghánistánu)

Střídání stráží: Veterán Jaroslav Klemeš s mládím z žateckého 41. mechanizovaného praporu

Století českých veteránů

Moderní české dějiny symbolizuje i skutečnost, že čeští vojáci se boje za svobodu své země v obou světových válkách účastnili zpravidla daleko od svých domovů. V prvním celosvětovém válečném konfliktu 20. století šlo o snahu vytvořit nezávislý demokratický stát rozbitím tehdejší rakousko-uherské monarchie. V čele těchto snah stál profesor T. G. Masaryk a jeho nejvlivnějším politickým argumentem se staly československé legie, jejichž příslušníci během války vyměnili rakousko-uherské stejnokroje za uniformy ruské, srbské, francouzské a italské. Díky jejich hrdinství a nezměrné obětavosti mohla 28. října 1918 vzniknout samostatná demokratická Československá republika.

Mnichovský diktát v září 1938 a nacistická okupace zbytku českých zemí v březnu 1939 se pro tisíce mužů staly důvodem k odchodu z vlasti s cílem napodobit legionáře a podílet se v druhém celosvětovém válečném konfliktu na obnově Československa. V boji proti německým nacistům a jejich spojencům tak nacházíme české vojáky bojovat v Polsku, ve Francii, na britském nebi, Ukrajině, v africké poušti, v italských horách či na Balkáně. S jednotlivci a malými skupinami se však můžeme setkat i při obraně Singapuru, Filipín, Číny či třeba kanadského pobřeží.

V současném globálním světě, jehož stabilitu ohrožuje mezinárodní terorismus a některé lokální válečné konflikty, plní čeští vojáci své závazky na obranu míru, svobody a demokracie opět po boku svých spojenců v řadě zahraničních misí.

Mnoho současných veteránů a vojáků AČR jako vzor významně ovlivnil legendární stíhač genpor. v. v. František Fajtl (1912–2006)

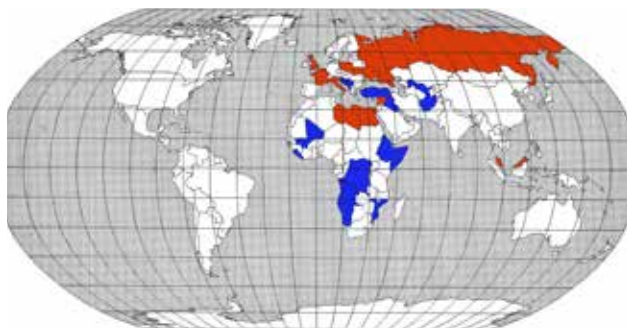
*Náš nejvyšší bojovník (194 cm)
od Tobruku a Dunkerquu
ppor. Jozef Herz (vlevo)
v květnu 1945 při návratu
do osvobozeného Československa*

*Místa, kde působili v zahraničí
naši vojáci, působí mnohdy
velice romanticky. Na snímku
Plitvičká jezera v Chorvatsku
proslavená u nás i filmovými
indiánkami. Služba v místech
je však romantická opravdu
málokdy...*

*Vpravo brigádní generál v. v. MUDr. Jozef Herz (1917–2010) při návštěvě
Normandie v roce 2004 již jako nositel francouzského Řádu čestné legie*

*Zahraniční boje, služba a přesuny
našich vojáků v letech 1914–2015
červeně – 1. a 2. světová válka
modře – mise pod praporem
OSN, NATO či EU*

Veteránské organizace v ČR

Od roku 1992 sdružuje vojáky a vojákyně Armády ČR v činné službě a v záloze – účastníky válečných a riskantních operací v zahraničí – především Sdružení válečných veteránů České republiky. Jedním z hlavních úkolů této organizace je řešení sociálních, zdravotních a pracovně-právních problémů svých členů a pomoc při vytváření účinného celospolečenského systému, který bude schopen řešit problémy válečných veteránů. Zároveň toto sdružení významně slouží k udržování přátelských kontaktů mezi veterány a k vyhledávání kamarádů z misí.

Sdružení úzce spolupracuje s Československou obcí legionářskou, založenou v roce 1921, která ve svých řadách soustřeďovala především účastníky I. a II. národního odboje a jejich pozůstalé. V prosinci 1993 však byla česká jednotka v misi UNPROFOR za „vynaložené úsilí, odvahu a vzornou reprezentaci vlasti v zahraničí“ přijata do řad Československé obce legionářské jako další pokračovatelka slavných legionářských tradic. Od té doby je mnoho novodobých veteránů členem obou organizací.

Legenda z řad čs. parašutistů z let 2. světové války Josef Černota (1916–2001), v civilu, na setkání se svými novodobými následovníky

Udělování pamětních medailí OSN českým vojákům v roce 1994 za účast v misi UNPROFOR

Mezi veterány novodobých zahraničních misí je i mnoho žen v uniformách Armády ČR

Váleční veteráni Čestmír Šíkola (druhý zleva, paraskupina CLAY), Tomáš Sedláček (třetí, 2. čs. paradesantní brigáda v SSSR) a Jaroslav Klemeš (čtvrtý, paraskupina PLATINUM-PEWTER) na návštěvě v Bosně u 6. mechanizovaného praporu

Péče o válečné veterány

Podle rozkazu ministra obrany č. 49/2014 je odbor pro válečné veterány MO organizačním prvkem sekce právní Ministerstva obrany, který „vykonává státní správu v oblasti péče o válečné veterány a válečné hroby a spolupracuje se spolky a obecně prospěšnými společnostmi“. Za touto formulací se však skrývá mnohem širší řada činností, kterou odbor vykonává. Proto se člení na oddělení péče o válečné veterány, oddělení vydávání osvědčení – 3. odboj či oddělení péče o vojenské důchodce. Odbor navíc pečuje o válečné hroby nejen na území České republiky, ale i o hroby československých vojáků, kteří padli především v 1. a 2. světové válce na území jiných států. Spolupracuje se spolky, které sdružují válečné veterány nebo jsou svou činností a cíli (například kluby vojenské historie) blízké úkolům Ministerstva obrany. Důraz této spolupráce je položen především do oblasti udržování a rozvoje tradic Armády ČR. Jednou z aktivit sociálního charakteru je například projekt Začleňování válečných veteránů do civilního života, v jehož rámci pracovníci odboru pomohli najít za více než tři roky práci 204 bývalým vojákům – účastníkům zahraničních misí. Mimo to letos v březnu vznikl na bázi dohody o spolupráci mezi AČR, Vojenskou kanceláří prezidenta republiky, Hradní stráží, Vojenskou policií, Vojenským zpravodajstvím a Charitou České republiky Vojenský fond solidarity, který chce pomáhat vojákům a jejich blízkým v tíživých životních situacích.

Součástí úcty k veteránským tradicím je zákonitě i péče o válečné hroby padlých hrdinů doma i v zahraničí

*Nedovolme již, aby
se někdy opakovaly
ostudné excesy vůči
naším veteránům
jako například
v případě čs. letců
po únoru 1948*

*Až po roce 1990 začala
být válečným veteránům
věnována patřičná péče
a respekt. Na snímku veteráni
z bojů s nacisty při návštěvě
dukelského bojiště*

Pod modrou vlajkou OSN

Významným průlomem v činnosti bývalé Československé lidové armády se stal leden 1989, kdy začali být vojáci ČSLA zařazováni do mírových misí OSN. Premiéru si odbylo prvních sedm důstojníků v Angole v rámci mise UNAVEM I při kontrole odsunu kubánských intervenčních jednotek ze země. Již v březnu téhož roku odjelo do Namibie dalších 22 důstojníků, kteří působili při ověřování odchodu jihoafrických jednotek ze země, přípravě svobodných voleb či při kontrole repatriace uprchlíků na detašovaném pracovišti mise na angolském území. Postupně se čeští vojáci začali objevovat v roli vojenských pozorovatelů OSN v dalších zemích, jako byly Mosambik, Libérie, Somálsko, Sierra Leone, Etiopie, Gruzie, Bosna, Kongo či Tádžikistán. Služba v těchto misích je v rámci mnohonárodnostních týmů velice fyzicky i psychicky náročná a navíc je vykonávána beze zbraně, přestože je stejně riskantní a nebezpečná jako ostatní vojenské operace.

Pobyt v krizových oblastech, kde jsou běžným jevem miny, jedovatí hadi, nespočetelné chování různých ozbrojených skupin a pro Evropana nezvyklé klimatické podmínky či různé zákeřné choroby, si vyžaduje skutečně výtečné jazykové, fyzicky, psychicky i odborně připravené vojáky.

Libérie 1995 – „závora“ na demarkační linii dvou znepřátelených povstaleckých skupin, jak ji viděl fotoobjektiv českého vojenského pozorovatele ve službách OSN

*Čeští důstojníci s bulharskými
piloty ve službách OSN v Angole
v misi UNAVEM II v roce 1991*

*Československá skupina
vojenských pozorovatelů OSN
po dramatickém nouzovém
přistání v roce 1992
v somálském Mogadišu*

*Generální tajemník OSN
Butrus Butrus-Ghálí se
zdraví v listopadu 1995
s důstojníky mise
UNOMIL v Libérii
(třetí zprava senior
officer české skupiny
plk. Vladislav Bäuml)*

Operace Pouštní bouře

Rada bezpečnosti OSN schválila v roce 1990 celkem 12 rezolucí odsuzujících zákeřnou a brutální agresi Iráku proti Kuvajtu ze srpna téhož roku. Ve většině z nich spolu poprvé hlasovalo všech pět stálých členů.

Díky tomuto jednoznačnému stanovisku vznikla koalice 28 států, jejichž jednotky se vydaly do ohrožené oblasti v Perském zálivu. Dne 23. září 1990 vyslovalo také tehdejší Federální shromáždění ČSFR souhlas s účastí československé protichemické jednotky v řešení krize v Perském zálivu. Velitelem byl jmenován tehdejší náčelník oddělení mírových sil Správy zahraničních vztahů Generálního štábu Československé armády plukovník Ján Valo. Jednotka působila na území Saúdské Arábie a Kuvajtu od 15. prosince 1990 do 22. dubna 1991, kdy začalo stahování jejích jednotlivých částí do vlasti.

Čeští a slovenští vojáci spolupracovali nejen s vojáky saúdskoarabských obrněných brigád, ale také s příslušníky amerických, britských či francouzských jednotek. V závěru konfliktu se přemístili z prostoru města Hafar al Batin až k hranicím Kuvajtu, kde prošli známou Saddámovou linií minových polí a ukončili svou válečnou pouť pouze několik kilometrů jižně od hlavního města Kuvajtu nedaleko hořících naftových polí. Poté velitel kontingentu vyčlenil část jednotky k ochraně našeho velvyslanectví v metropoli.

Záběr na jeden z nástupů československé protichemické jednotky v poušti při bojovém rozdělení v táboře 04

*Saúdskoarabská medaile
Za osvobození Kuvajtu*

*Návrat do vlasti
– v čele kráčí
velitel jednotky
plk. Jan Valo*

*Zvyknout si na život v poušti
v plné polní nebylo nijak
jednoduché*

*Hořící kuvajtská ropná pole, zapálená
ustupujícími iráckými vojáky, byla
pro mnoho spojeneckých vojáků zdrojem
pozdějších zdravotních problémů*

*Ostrahu jednotky zajišťovali výsadkáři
(na snímku před americkým obrněným transportérem)*

Mise UNPROFOR 1992–1995

Mise United Nations Protection Forces (UNPROFOR) s cílem nastolení míru mezi znepřátelenými národy v bývalé Jugoslávii byla ustanovena rezolucí Rady bezpečnosti OSN č. 721 ze dne 27. listopadu 1991. O účasti našich vojáků v ní rozhodla vláda tehdejší České a Slovenské Federativní Republiky 16. ledna 1992. Vzápětí se ve Výcvikovém středisku mírových sil OSN v Českém Krumlově začal urychleně formovat speciální československý prapor o třech rotách v celkové síle 500 mužů.

V polovině dubna 1992 zaujal prapor prostor v úseku Plitvičských jezer v Chorvatsku v oblasti tehdejší Republiky srbská Krajina. Příslušníci praporu působili v sektoru Jih spolu s prapory mírových sil z Francie a Keni, později také z Kanady a Jordánska. Na základě rozhodnutí českého parlamentu byl český kontingent OSN v období od února do března 1994 posílen o dalších 480 osob a celkově tak dosáhl počtu 958 příslušníků. Jednotka i nadále působila na území Krajiny, kde strážila prostor o rozloze 1 918 km² a hranici v délce kolem 90 km oddělující znesvářené strany. Celkem se této vojenské operace během čtyř let zúčastnilo 2 250 vojáků československé a české armády.

Čeští a slovenští vojáci se v roce 1992 při příjezdu do Chorvatska setkali po desítkách let opět s deprimujícími kulisami probíhající války

První velitel mise UNPROFOR indický generál Satish Nambiar při návštěvě československé jednotky (vlevo velitel praporu pplk. Karel Blahna)

Pytle s pískem měly ochránit vojáky OSN i často bezzubé pokusy mezinárodního společenství o nastolení míru v rozpadávající se Jugoslávii

Četař Miroslav Netušil (vážně zraněný 22. června 1992 při dělostřeleckém přepadu) s keňským kolegou

Hořký konec mise UNCRO

V závěru krvavé balkánské války misi UNPROFOR nahradila 31. března 1995 na chorvatském území na základě rezoluce č. 981 Rady bezpečnosti OSN nová „mise pro navrácení důvěry“ UNCRO (United Nations Confidence Restoration Operation). Hlavním důvodem této formální změny bylo prohlášení chorvatského prezidenta Franja Tudjmana z ledna 1995, že jeho země neprodlouží mandát jednotkám UNPROFOR, který měl vypršet 31. března. Toto rozhodnutí však bylo předzvěstí vojenského řešení chorvatsko-srbského sporu. Chorvatská armáda skutečně již v květnu 1995 zahájila dílčí operace k mocenskému vyřešení problémů s Republikou srbská Krajina. Vše vyvrcholilo pečlivě připravenou vojenskou operací OLUJA (Bouře), která se (s tichou podporou administrativy amerického prezidenta Billa Clintona a vlády německého kancléře Helmuta Kohla) uskutečnila ve dnech 4.–7. srpna 1995, kdy přes 150 000 dobře vyzbrojených a vycvičených chorvatských vojáků svým útokem vyvolalo exodus asi 200 000 srbských civilistů ze země, během kterého hrstka vojáků OSN nemohla prakticky nic dělat. Přesto byla útokem řada českých kontrolních stanovišť poškozena a český prapor měl mrtvé a raněné...

Typické pozorovací stanoviště s masivním krytem, ve kterém se vojáci ukrývali v době palebné aktivity jedné či obou znepřátelených stran

V době chorvatské ofenzívy byl zástupcem velitele napadeného sektoru Jih český plukovník Karel Blahna (na snímku s jordánskými vojáky)

Česká hlídka nad údolím Čanak; během mise docházelo ke zkvalitňování výstroje příslušníků praporu od odolnějších přileb a ochranných vest až po nové maskovací uniformy, které nahradily původní olivové stejnokroje vz. 90

Těžké chvíle prožili v sousední Bosně i naši neozbrojení vojenští pozorovatelé OSN. Na snímku vpravo podplukovník Karel Krátký, který byl v květnu 1995 držen v Sarajevu Srby jako živý štít před leteckými útoky NATO

Setkání kamarádů v roce 2009 u hrobu Petra Valeše v Rožmitálu na Šumavě, který padl během chorvatské operace OLUJA v srpnu 1995 na stanovišti T-23 Repetitor

Ochrana balkánského míru

Po podpisu tzv. Daytonské mírové dohody v prosinci 1995 se mírové jednotky OSN na území bývalé Jugoslávie přeměnily v mnohonárodní mírové implementační síly IFOR. Začlenila se do nich i Armáda ČR, která se na Balkáně při střežení velice křehkého míru postupně zapojila v letech 1996–2001 i do operací SFOR a SFOR II a od července 1999 do operace KFOR v Kosovu. Zde čeští vojáci se hráli opět významnou roli při ostraze hranic mezi Srbskem a Kosovem a ochraně místního srbského obyvatelstva.

Zkušenosti získané na Balkáně se staly pro vojáky cennou devízou, kterou zužitkovali a stále mnozí využívají i v dalších zahraničních misích. Právě působení českých vojáků na Balkáně pomohlo k tomu, že již v létě 1997 byla Česká republika na madridském summitu Severoatlantické aliance vyzvána k zahájení rozhovorů o přistoupení. Tento proces, dovršený úspěšně na jaře 1999, umožnil následně výraznou přeměnu Armády ČR v ryze profesionální mladou, moderní a mobilní armádu, která se po boku svých aliančních spojenců významně podílí na boji proti mezinárodnímu terorismu a ochraně české i evropské bezpečnosti.

Prezident České republiky Václav Havel při návštěvě českých vojáků na Balkáně v roce 1999

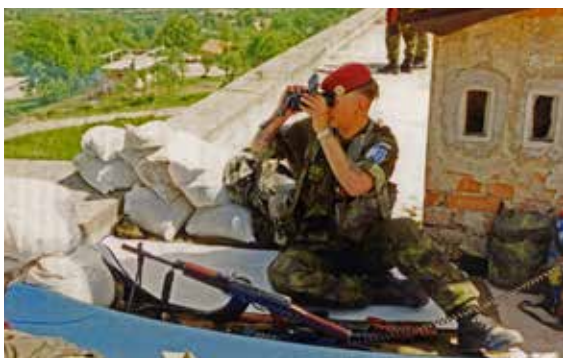

*Balkánské mise
probíhaly v době,
kdy se Armáda
ČR výrazně
reorganizovala
a vznikaly její
nové útvary*

*V balkánských
misích používali
čeští vojáci často
ještě dosluhující
bojovou techniku
jako v tomto
případě OT-64 SKOT*

*Pozorovací
stanoviště
českého
odšťelovače
v misi SFOR*

Makedonie – neprávem zapomínaná mise

Málo známá je mise českých vojáků v Makedonii v roce 2001. Tuto malou balkánskou zemi, které je upíráno právo na plnohodnotný historický název, a proto musí používat stále podivnou zkratku FYROM (Former Yugoslav Republic of Macedonia – Bývalá jugoslávská republika Makedonie), leckdo neprávem považuje z hlediska mezinárodní politiky za málo důležitou. Při vzpomínce na rok 1938 a řádění henleinovských bojůvek sudetoněmeckého freikorpsu v českém pohraničí i mnichovskou zradu evropských velmocí na ohroženém demokratickém Československu bylo právě makedonské nasazení českých vojáků ve prospěch makedonské nezávislosti a demokracie, s cílem eliminovat dosavadní řádění band albánských separatistů z UČK (Ushtria Çlirimtare Kombëtare), více než opodstatněné a hodnotné.

Šlo o operaci Essential Harvest, které se od 17. srpna do 10. října 2001 v sestavě britské 16. vzdušné výsadkové brigády s hlavním úkolem odebírat a likvidovat zbraně albánských povstalců zúčastnilo 120 českých vojáků z chrudimského 43. výsadkového mechanizovaného praporu. Vedle Britů se nasazení v Makedonii tehdy zúčastnili i vojáci z Belgie, Francie, Itálie, Kanady, Německa, Nizozemska, Řecka, Španělska a Turecka.

Vyslání jednotky AČR se uskutečnilo na základě usnesení vlády České republiky č. 639 z 20. června 2001. Jejím prvním úkolem bylo zabezpečit ochranu velitelství mnohonárodní brigády, vytvořit vzdušně výsadkovou zálohu velitele brigády a také provádět ostrahu retranslačních stanic, doprovod zásobovacích konvojů a aktivní patrolování v prostoru velitelství brigády.

Vojáci mnohonárodní brigády během mise odebrali albánským povstalcům 3 875 kusů zbraní, včetně 4 obrněných vozidel, 17 protiletadlových raketových systémů a 161 minometů

*Pomoc malé Makedonii
tehdy pomohla zastavit
řádění separatistů z UČK*

*Účast v této misi velice pozitivně
prověřila schopnosti AČR
zabezpečit vyslání jednotky v reakci
na požadavek NATO pod vysokým
operačním tempem plnění úkolů*

*Česká jednotka byla považována
nejen ze strany aliančních vojenských
představitelů, ale i makedonských
masmédií, za elitní*

*Tehdejší ministr obrany Jaroslav Tvrdík
v Chrudimi při vyznamenávání
účastníků mise Essential Harvest*

Nasazení v Kosovu v roce 1999 bylo první misí AČR po vstupu do NATO. Zahájili ji brilantním způsobem – rychlým nástupem – prostějovští „speciálové“ pod velením plk. Karla Klinovského. Tuto službu ukončily jednotky AČR o síle praporu až v roce 2011 svým 16. kontingentem. Hlavním úkolem českých vojáků zde bylo především střežení a monitorování provincionální kosovsko-srbské hranice, zajištění bezpečnosti srbské menšiny a jejích kulturních památek v prostoru odpovědnosti jednotky proti hrozbě útoků radikálních extremistických albánských skupin. K dlouhodobým úkolům praporu dále patřila obnova důvěry mezi etnickými skupinami, podpora příslušníků mise OSN na území Kosova UNMIK a monitorování činnosti Kosovského ochranného sboru.

Když poslední česká jednotka na přelomu října a listopadu 2011 zlikvidovala svou základnu nad městem Šajkovac, bylo možné i statičky bilancovat a dokládat, jak se zde čeští vojáci za ty roky od příchodu Klinovského průzkumníků zabydleli.

Odsun vojenské techniky a materiálu z mise KFOR byl realizován šesti železničními převozy. Všech 6 vlakových souprav mělo dohromady 110 nákladních a 7 osobních vagónů. Celková délka těchto vlakových souprav dosahovala 2 507 metrů. Hmotnost celkového nákladu, který muselo doprovázet na 90 příslušníků vojenské dopravy ze sil podpory, byla 3 815 tun!

Komunikace v Kosovu byly v té době tvořeny převážně neupravenými cestami. Na snímku Land Rover Defender 4. průzkumné roty při patrole

Pohotovému zahájení operační činnosti v Kosovu v červenci 1999 českými výsadekáři z 6. průzkumné roty obdivovali i jejich britští kolegové

Před zahájením prohledávací operace bylo zpravidla na místo zasazeno jedno družstvo, které jako průzkumný orgán provedlo pozorování vytípaného objektu. Vojáci na snímku čekají na vyzvednutí z operace

Mise KFOR (Kosovo Force) byla pro mnoho českých jednotek průběžským kamenem pro pozdější mnohem náročnější nasazení v Afghánistánu

Česká pozorovatelna nad srbskou samotou Sekyrača známá jako „Okno“

Plk. Aleš Odehnal předává vyznamenání rtn. Karlu Melounovi, který byl zraněn při přestřelce s organizovanou skupinou zlodějů dřeva

Opět v Perském zálivu

České členství v NATO neznamená jen jistotu podpory při ochraně či dokonce obraně České republiky ze strany aliančních spojenců, ale zákonitě počítá s tím, že se budeme i my zapojovat do spojenec-kých operací.

Vojáci Armády ČR se proto po 11. září 2001 v rámci mandátu ope-race Enduring Freedom (Trvalá svoboda), který se opíral o 5. článek Severoatlantické smlouvy, zapojili společně se slovenskými vojáky i do této mise v Iráku. Od března do května 2003 byl v Kuvajtu a poz-ději i na iráckém území nasazen 1. česko-slovenský prapor radiační, chemické a biologické ochrany, jež následně vystřídala 7. polní ne-mocnice působící v irácké Basře. V prosinci 2003 odcestoval potom do Iráku i kontingent Vojenské policie AČR, který se podílel na výcvi-ku místních bezpečnostních složek v Policejní akademii v Az Zubayru a na místních policejních stanicích. Stejně jako v letech 1990–1991 v době operací Pouštní štít a Pouštní bouře bylo nyní působení našich vojáků v nezvyklém kulturním i klimatickém prostředí riskantní a psy-chicky i fyzicky náročné. Příslušníci a příslušnice všech nasazených složek AČR též v této misi své úkoly splnili se ctí a udrželi si tak dosa-vadní respekt zahraničních partnerů.

Přes řadu náročných úkolů v misi je třeba neustále pečovat o prostor pro zdokonalovací a udržovací výcvik

Za roky působení v zahraničních misích si liberečtí chemici získali u svých zahraničních partnerů náležitý respekt

Součástí irácké části operace Enduring Freedom byla i významná pomoc civilnímu obyvatelstvu – například při zajišťování pitné vody

*Transport jednotky
do zahraniční mise
je vždy větším
či menším technickým
a organizačním
problémem*

*Protichemická ochrana
v Perském zálivu nebyla
v daných klimatických
podmínkách ničím
příjemným*

Začátky v Afghánistánu

Prvním zapojením Čechů v Afghánistánu do operace International Security Assistance Force (ISAF) s mandátem OSN bylo v květnu 2002 vyslání 6. polní nemocnice, kterou v Kábulu v říjnu vystřídala 11. polní nemocnice. Čeští vojenští lékaři a zdravotníci v letech 2002–2003 ošetřili v Afghánistánu na 2 000 koaličních vojáků a přes 12 000 tamních obyvatel.

Česká republika následně vyslala do této země meteorology, pyrotechniky a odborníky na řízení letového provozu. Nasazení byli na mezinárodním letišti v Kábulu, kde se Česko v letech 2006–2007 stalo vedoucí zemí základny, čímž převzalo odpovědnost za řízení a zabezpečení veškeré činnosti letiště. V Kábulu působí Češi dodnes. Mají zde logistické centrum a tým AAT (Air Adviser Team) pro výcvik afghánských pilotů vrtulníků Mi-17 a Mi-24. Poblíž letiště působí také polní chirurgický tým, který v tamní nemocnici spolupracuje se zahraničními kolegy. Součástí našeho kontingentu je od října 2013 strážní rota na základně BAF (Bagram Air Field) v provincii Parwan. Mise ISAF v Afghánistánu byla ukončena k 31. prosinci 2014 a nová výcviková operace, jíž se účastní i příslušníci AČR, nese od 1. ledna 2015 název Resolute Support.

Rotný Nikolaj Martynov se stal 3. května 2007 prvním vojákem, který v Afghánistánu zahynul při plnění služebních povinností. O život jej připravila v pohoří Hindúkuš v provincii Badachšán lavina kamení a bláta při návratu z motorizované patroly

Snímek našich výsadkářů poblíž Kábulu vypadá docela idylicky, ale nebezpečí v Afghánistánu číhalo a číhá doslova na každém kroku a je třeba být ve vlastním zájmu neustále ve střehu a své úkoly plnit co nejperfektněji

Náročná práce českých vojenských lékařů a zdravotních sester vytvářela vždy cennou devizu pro přátelské navázání styků s místními lidmi i v Afghánistánu

V roce 2002 se na ostraze polní nemocnice nasazené v Kábulu podíleli kromě příslušníků speciálních sil i průzkumníci z tehdejšího 4. průzkumného praporu v Bechyni

Velice špatná dopravní infrastruktura v Afghánistánu vyžadovala často náročné překonávání vodních toků broděním jako zde na snímku z Badachšánu

601. skupina speciálních sil v Afghánistánu

Kromě operace ISAF působila v Afghánistánu také protiteroristická operace Enduring Freedom, vedená Spojenými státy americkými jako odpověď na útoky z 11. září 2001. Česká republika do operace vyslala svou elitní prostějovskou 601. skupinu speciálních sil „Generála Moravce“. Prostějovští „speciálové“ vyjeli poprvé do Afghánistánu v roce 2004, poté se tam ještě několikrát vrátili. V náročných průzkumných i bojových protiteroristických operacích jednotka plně potvrdila svou pověst vrcholně elitního útvaru. Naposledy byli příslušníci 601. skupiny nasazeni v roce 2012 v provincii Nangarhár již pod velením spojeneckých sil ISAF, kdy jedním z jejich úkolů bylo vybudovat, vycvičit, mentorovat a plnit úkoly společně se speciální zásahovou jednotkou Afghánské národní policie.

Bohužel příliš mnoho občanů České republiky stále holduje tradičnímu národnímu nešvaru zvanému „neúcta k vlastním hrdinům“ a není bohužel schopno docenit význam služby našich vojáků v zahraničních misích...

V bojovém nasazení se mimořádně osvědčil 30mm granátomet AGS-17 se schránkovým zásobníkem na 29 nábojů

Právě v afghánských misích se čeští vojáci nejvíce přiblížili svým vzorům z řad Masarykových legionářů a příslušníků našich zahraničních jednotek v letech 2. světové války

Automobil Land Rover Defender v koloně dalších vozidel na prašných afghánských cestách, útok ze zálohy může přijít kdykoliv a odkudkoliv

Pro prostějovskou 601. skupinu speciálních sil nebylo v roce 2006 žádným problémem ani obnovení kdysi slavných tradic českého jezdectva

Služba napříč Afghánistánem

Během služby v Afghánistánu poznali čeští vojáci nejen Kábul či Bagrám, ale za 13 let prošli nejednu provincii této neklidné hornaté země. V letech 2005–2007 byli nasazeni v provincii Badachšán, kde zajišťovali ochranu německého provinčního rekonstrukčního týmu. Česká republika pomohla v roce 2008 spojencům i v Uruzgánu, když její vojáci zabezpečovali ochranu nizozemské základny. V roce 2009 byla v provincii Paktika nasazena i jednotka českých vrtulníků, které pod ochranou palubních střelců přepravovaly jak naše příslušníky a vojáky ostatních zemí Aliance, tak i zásoby. Jedním z hlavních působišť české armády byla však od března 2008 především provincie Lógar, kde byl nasazen český rekonstrukční tým. Jeho civilní experti realizovali projekty obnovy infrastruktury válkou zničené provincie. Jejich bezpečnost zajišťovalo do ledna 2013 několik stovek vojáků Armády ČR. Mimo to bývalá elitní jednotka Vojenské policie SOG úspěšně sloužila na horké půdě provincie Helmand, jiní příslušníci AČR cvičili afghánské vojáky a policisty ve Wardaku.

*Základem úspěšnosti
každé zahraniční mise
jsou dobré vztahy
s místním civilním
obyvatelstvem*

*Stanoviště kombinovaného
americko-českého
týmu odstřelovačů
při operaci Khewar Victory
(7. kontingent AČR PRT
Lógar – rok 2011)*

*Jedna ze strážních
věží základny Hadrian
v provincii Uruzgán,
kde čeští vojáci
sloužili na nizozemské
základně*

*Kolona vozidel s českými vojáky
z 3. mobilního pozorovacího týmu
přijíždí do afghánské vesnice*

*Skupinová fotografie 5. kontingentu AČR
mezinárodního Provinčního rekonstrukčního
týmu Fayzabad v roce 2007*

Černé úterý v Bagrámu

V úterý 8. července 2014 v 05:15 hod. středoevropského času při patrole v okolí letecké základny Bagrámu v provincii Parwan došlo k útoku sebevražedného atentátníka proti české patrole. Následkem výbuchu utrpěli čtyři čeští vojáci – rotmistr David Beneš z 41. mechanizovaného praporu, četař Ivo Klusák, desátník Jan Šenkýř a desátník Libor Ligač z 43. výsadkového praporu – smrtelná zranění. Další voják z řad chrudimských výsadkářů rotmistr Jan Lieskovan byl při útoku zraněn těžce. Navzdory několika operacím v americké vojenské nemocnici po převozu do vlasti 14. července v Praze zemřel.

Tato tragédie poprvé v dějinách AČR vyvolala velkou vlnu solidarity a důstojných projevů piety vůči padlým a jejich rodinám ze strany širší české veřejnosti, která začala konečně většinově chápat, že proces globalizace zmenšuje radikálně vzdálenosti a že válka s mezinárodním terorismem se týká všech zemí a nelze ji ignorovat a vyhýbat se zodpovědnosti za její výsledek.

Doufáme proto, že občané České republiky budou s úctou vzpomínat vedle padlých z Bagrámu i na Nikolaje Martynova, Milana Štěrbu, Radima Vaculíka, Roberta Vyroubala a Adriana Wernera, kteří rovněž v Afghánistánu položili v misi své životy v boji s mezinárodním terorismem v zájmu bezpečnosti své vlasti a ostatních aliančních spojenců.

Čest jejich památce!

Nejsmutnější povinnost – čestná stráž u rakve padlého kamaráda (pohřeb rotmistra Davida Beneše v Chomutově)

*Patroly v místě
nasazení se za žádnou
cenu nesmí změnit
v stereotypní rutinu,
která by se mohla
naším vojákům
krutě vymstít*

*V Lógaru pro některé
patroly a bojové přesuny
používali čeští vojáci
i zapůjčená americká
vozidla MRAP MAXXPRO*

*Ministr Martin Stropnický
krátce po bagrámském
atentátu navštívil
vojáky v Afghánistánu.
Ti mu darovali vlajku
z výbuchem poškozeného
obrněnce napadené
patroly*

Pod saharským sluncem

Ve chvíli, kdy se pomalu začal blížit konec působení mise ISAF, objevil se před vojáky AČR v souvislosti s globálním působením teroristické sítě al-Káida nový exotický prostor nasazení – africká republika Mali v saharském pásmu...

Tuto jednu z nejhudších zemí na světě o rozloze 1 240 000 km² (avšak jen s 12 miliony obyvatel), nacházející se v oblasti Sahelu a jižní Sahary, v roce 2012 těžce destabilizovali islamističtí fundamentalisté. Od dob operačního nasazení v roce 1941 při obraně obklíčeného libyjského přístavu Tobruk se tak čeští vojáci po desítkách let opět vrátili pod žhavé africké slunce, aby se zde spolupodíleli na obraně základních civilizačních hodnot jako v dobách boje proti hitlerovskému nacismu. Tentokrát zde působí čeští vojáci pod vlajkou Evropské unie v rámci výcvikové mise EU TM (Training Mission). O zřízení mise bylo rozhodnuto na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 2071 z roku 2012 a žádosti malijské vlády. Po souhlasu vlády ČR a obou komor parlamentu v polovině března 2013 odletěla do Mali první jednotka v počtu 34 českých vojáků. Jejich úkolem je ochrana velitelství výcvikové mise v hlavním městě Bamaku, provádění doprovodu velitele a štábu mise a také výcvik malijské armády ve spolupráci s francouzskými jednotkami.

*Nakonec vojákům
zbudou na službu
ve vzdálené africké
zemi pomalu blednoucí
vzpomínky
a pár fotografií...*

*Český kajman u baobabu... Vozidlo Land Rover Defender 130
Kajman z výzbroje 43. výsadkového praporu v Mali*

*Český vojenský
instruktor se svými
malijskými žáky
při krátké chvilce
odpočinku*

*Obrazy afrických dětí
budou určitě patřit
k trvalým vzpomínkám
českých vojáků
na službu v misích
na africkém kontinentu*

*Výcvik malijských
vojáků pod vedením
českého a francouzského
instruktora musí mít
co nejvíce praktických
ukázek a jejich opakování*

Pro koho pokvetou vlčí máky?

Je velice sympatické, že i Armáda ČR se od listopadu 2001 rovněž hlásí k uctívání památky válečných veteránů v rámci tradičního listopadového svátku, jehož symbolem jsou vlčí máky a který původně na počátku 20. let minulého století vznikl jako připomínka konce 1. světové války a jejích obětí. Bohužel lidská společnost se od té doby ze svých chyb a hříchů příliš nepoučila, a tak nové ozbrojené konflikty trvale rozšiřují i řady českých válečných veteránů.

Není žádným tajemstvím, že se v minulosti naše země ke svým hrdinům nejednou zachovala macešsky, což je až příliš jemný výraz pro to, co mnozí naši veteráni zažili v 50. či 70. letech za komunistické totality. V očích všech slušných lidí však vždy zůstávali úctyhodnými hrdiny. Dnes jsme však často v opačné situaci, kdy se náš stát a Armáda ČR snaží věnovat pozornost našim novodobým veteránům, ale česká veřejnost ne vždy dostatečně chápe a oceňuje jejich náročnou a nebezpečnou službu v zahraničních misích. Přejme si proto, aby se vlčí máky coby veteránský symbol staly i pro naše lidi inspirací k zamyšlení, pochopení a uctění všech našich vojáků, kteří v minulosti dávne i nedávne chránili a chrání s nasazením vlastních životů svobodu své vlasti.

Trochu jiné vlčí máky na zateckém náměstí v roce 2014 – přejme těmto mladým mužům a ženám více štěstí a uznání za jejich práci pro svou zemi, než se dostávalo generacím jejich předchůdců...

*Všichni rozumní lidé
touží po mírovém životě!
Pouhé fráze o míru
a humanitě však tyto
děti neochrání*

Autor výstavy: PaedDr. Jindřich Marek, mjr. Mgr. Josef Turek
Fotografie: VHÚ Praha, VÚA-VHA, Posádkové velitelství Praha

Grafické zpracování: Ing. Libora Schulzová (OPP VHÚ Praha)

© Ministerstvo obrany ČR – VHÚ Praha, 2015

Severoafriická poušť 1941

**Národu, který si neváží svých
hrdinů, hrozí, že nebude mít
žádné, až je bude potřebovat!**

